

καὶ ὀδύνην πᾶσα εὐγενῆς ψυχῆ, ἢ ὁποῖα ἤθελεν ἀνικροῦσαι μίαν τοιαύτην κατάστασιν καὶ ἡ ὁποῖα θὰ ἤθελεν ἀναλοεῖ τὴν ἔνοχον ἀδιαφορίαν τῶν ἐκάστοτε ἀρομοδίων ἀρχόντων.

Οὐδεὶς ἐξεφρονῶν δύναται ν' ἀρνηθῆ τὴν μορφωτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τοῦ σχολείου ἐπὶ τε τὰ ἄτομα τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ποτε κυβερνήτης τῆς χώρας εἰργάσθη μετ' ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ μεγίστου τούτου μορφωτικοῦ παράγοντος, τῆς παιδείας.

Ἐπὶ τοῦ φλέγοντος τούτου ζητήματος τὸν λόγον ἔχει ὁ λαός. Ἐπὶ τέλους ὁ κυρίαρχος λαὸς ὀφείλει νὰ ἀξιῶσῃ παρὰ τῶν βουλευτῶν του, τοὺς ὁποίους προσεχῶς θέλει ἐκλέξει, ὀριστικῶς πλέον καὶ ἀμετακλήτως τὴν ἀνακαίνισιν καὶ διοργάνωσιν τῆς παιδείας καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ τοιούτου ἀκόμη καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν σχολικῶν οἰκημάτων καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος καὶ τῶν μέσων καὶ τῶν ὀργάνων διὰ τῶν ὁποίων θέλει ἐπιτευχθῆ ὁ ὑψηλὸς καὶ ἱερὸς τοῦ σχολείου σκοπός.

(Τέλος)

Σ. Γ. Ἡμεῖς αἰσθανόμενοι φλογερὸν τὸν ἔρωτα πρὸς ἀνακαινισμόν τῆς παιδείας, τοῦ στυλοβάτου τούτου τῆς κοινωνίας, ὑψώσαμεν τὴν ἀσθενῆ μας φωνὴν μετὰ τὴν ἐνδόμυχον εὐχὴν καὶ χρηστὴν ἐλπίδα, ὅπως πάντες οἱ πραγματικῶς πονοῦντες τὴν παιδείαν ὑψώσουν καὶ αὐτοὶ διάτορον τὴν φωνὴν τῶν καὶ ἐργασθῶν πάσῃ δυνάμει ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς δράσεώς των, οὕτως ὥστε νὰ γεννηθῆ ἐπὶ τέλους καὶ ἐν ρεῦμα, ἰσχυρὸν δέ, μεταρρυθμίσεως καὶ ἐξυγιάνσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ μεγίστη ὠφελείᾳ τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Δ'.

Εἰς τὸ προηγούμετον ἄρθρον μας ἐπραγματεύθημεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος φύσει ρέπει πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὅτι φύσει εἶναι ἠθικὸς καὶ ὅτι ἔχει ἀνάγκην τῆς θρησκείας πρὸς πραγμάτωσιν τῆς ἀρετῆς. Ἀλλὰ ἔλαβον κατ' αὐτὰς ἐπιστολὴν ἀπὸ γνωστὸν ἐπιστήμονα, διὰ τῆς ὁποίας μετ' ἔρωτᾶ νὰ ἀπαντήσω μετὰ χωρὶς ὑπεκφυγᾶς! Ἐὰν ἡ ἠθικὴ εἶναι δυνατὴ ἄνευ θρησκείας καὶ Ἐὰν ἡ θρησκεία ἔβλαψε πολλὰκις τὴν ἠθικὴν.

Ὅτι ἡ ἠθικότης φύσει ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἄνθρωπῳ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος διέπεται φύσει ἀπὸ ἠθικῶδους νόμους, εἶναι πλέον βεβαιωμένον ἐπιστημονικῶς, μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ὁ Kant

νὰ στηρίξῃ τὴν θρησκείαν ἐπὶ ταύτης τῆς ἠθικότητος τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι πάλιν βέβαιον ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι πολλὰ ἄτομα πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀκολουθοῦντα τοὺς ἠθικῶδους νόμους ἔφθασαν εἰς περίοπτον σημεῖον ἠθικῆς.

Τοῦτο ἔχοντες ὑπ' ὄψιν πολλοὶ νεώτεροι φιλόσοφοι καὶ παιδαγωγοὶ ἐκήρυξαν ὅτι ἡ ἠθικὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς θρησκείας. Καὶ μάλιστα ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ἰδρύθησαν πολλαὶ ἐταιρεῖαι μετὰ σκοπὸν, τὴν διάδοσιν ἀθρησκον ἠθικῆς καὶ τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης εἰς τὰ σχολεῖα. Τοιαύτη προσπάθεια ἐσχάτως παρατηρεῖται καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται δὲν ἐστέφθησαν ὑπὸ μεγάλης ἐπιτυχίας καὶ οὔτε ἐλπίς εἶναι νὰ ἀναμῆνῃ τις μεγάλα πράγματα ἀπὸ τὰς Ἐταιρεῖας ταύτας.

Καὶ γενικῶς, ἂν καὶ ἐπιστημονικῶς εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ ἠθικὴ διακρίνεται τῆς θρησκείας καὶ ὁ ἄνθρωπος μέχρι τινὸς δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς ἠθικῶδους νόμους ἄνευ θρησκείας ἐν τούτοις, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ψυχολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῇ πρακτικῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἀρετῆς, ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν ροπὴν τῆς θρησκείας καὶ ὁ στενὸς οὗτος σύνδεσμος θρησκείας καὶ ἠθικότητος θὰ διατηρηθῆ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, οὐδὲ ὑπάρχει πιθανότης νὰ χαλαρωθῆ ἢ διακοπῆ ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου, διότι «περὶ τούτου περὶθεταί πᾶς τις ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ κόσμος ἐξερευνώμενος παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀνθρώπου θαυμασιώτερος καὶ ὀλονὲν μεγαλειώδης, αἱ δὲ κατὰ τὰς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας προόδοι τῆς ἐπιστήμης ἀντὶ νὰ ἐπιλύσωσι, ἐπανξάνουσι μᾶλλον τὰ ἅλτα αἰνίγματα τοῦ κόσμου, προκαλοῦσαι μείζονα θαυμασμόν καὶ σεβασμόν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἄπειρον καὶ ἀνεξερεύνητον δηλ. πρὸς τὴν θρησκείαν».

(Paulsen. Ἡθικὴ Χ. Ἀνδρούτσου σελ. 124.)

(Ἀκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

60 Ὁδὸς Γεροκωστοπούλου 60.

Εἰς τὸ Κέντρον τῆς Θ. Χ. Ε. Ν. Π. ὑπάρχει βιβλιοπωλεῖον καθαρῶς θρησκευτικῶν ὅπου πᾶς τις δύναται νὰ εὕρῃ ἅπαντα τὰ θρησκευτικὰ βιβλία παλαιὰ καὶ νεωστὶ ἐκδοθέντα, ὡς καὶ χαρτοπωλεῖον μετὰ πλουσίαν συλλογὴν θρησκευτικῶν Καρτῶν, εἰκόνων κ.τ.λ. εἰς τιμὰς ἀσυναγωνίστους.